

FFI RAPPORT

"THE AIRLINER PLOT" - En kort analyse av operasjonsmønster, motivasjoner og internasjonale forbindelser

NESSER Petter

FFI/RAPPORT-2006/03084

**"THE AIRLINER PLOT" - En kort analyse av
operasjonsmønster, motivasjoner og internasjonale
forbindelser**

NESSER Petter

FFI/RAPPORT-2006/03084

FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT
Norwegian Defence Research Establishment
Postboks 25, 2027 Kjeller, Norge

FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT (FFI)
Norwegian Defence Research Establishment

UNCLASSIFIED

P O BOX 25
 NO-2027 KJELLER, NORWAY
REPORT DOCUMENTATION PAGE

SECURITY CLASSIFICATION OF THIS PAGE
 (when data entered)

1) PUBL/REPORT NUMBER FFI/RAPPORT-2006/03084	2) SECURITY CLASSIFICATION UNCLASSIFIED	3) NUMBER OF PAGES 16
1a) PROJECT REFERENCE FFI-I/885/911	2a) DECLASSIFICATION/DOWNGRADING SCHEDULE -	
4) TITLE "THE AIRLINER PLOT" - En kort analyse av operasjonsmønster, motivasjoner og internasjonale forbindelser "THE AIRLINER PLOT" - A short analysis of operational patterns, motivations and international ties		
5) NAMES OF AUTHOR(S) IN FULL (surname first) NESSER Petter		
6) DISTRIBUTION STATEMENT Approved for public release. Distribution unlimited. (Offentlig tilgjengelig)		
7) INDEXING TERMS IN ENGLISH:		
a) <u>Terrorism</u>		IN NORWEGIAN:
b) <u>Islamism</u>		a) <u>Terrorisme</u>
c) <u>Al-Qaida</u>		b) <u>Islamisme</u>
d) <u>Threats</u>		c) <u>Al-Qaida</u>
e) <u>Europe</u>		d) <u>Trusler</u>
		e) <u>Europa</u>
THESAURUS REFERENCE:		
8) ABSTRACT Denne rapporten analyserer informasjon fra åpne kilder om terrorplanene mot fly fra London i august 2006. Vi gjør rede for hvordan terroraksjonen skulle gjennomføres, samt hva som er kjent om de mistenkte og deres nasjonale og internasjonale forbindelser. Vi konkluderer med at planen var av mindre omfang, tilsynelatende mindre profesjonell, og ikke så nær fullføring som først antatt. Videre synes det klart at koblingene til etablerte/kjente militante grupper synes å være mer diffuse enn de første pressemeldingene ga inntrykk av. I all hovedsak passer saken relativt godt inn i det generelle trusselbildet i Europa slik det har avtegnet seg etter Madrid aksjonen i 2004. Den avslørte planen involverer unge andregenerasjons muslimske innvandrere, som er inspirert av al-Qaida og villige til å ofre livet innenfor rammeverket av "global jihad". De mistenkte antas å ha utgjort en forholdsvis autonom, selvinitiert gruppe, men de synes å ha ønsket å knytte kontakter til, og muligens alliere seg med kasjmirske separatister og al-Qaida. Det kan ikke utelukkes at de har mottatt finansiell og logistisk støtte fra militante grupper i Pakistan og/eller ekstremister i Storbritannia. Det kan heller ikke utelukkes at personer tilknyttet al-Qaida har vært involvert på et eller annet nivå i planleggings- og forberedelsesfasen.		
9) DATE 2006-10-09	AUTHORIZED BY This page only Jan Erik Torp	POSITION Director

ISBN 82-464-1041-5

UNCLASSIFIED

SECURITY CLASSIFICATION OF THIS PAGE
 (when data entered)

INNHOOLD

		Side
1	INNLEDNING	7
2	OPERASJONSMØNSTER	8
3	TERRORIST PROFILER OG MOTIVASJONER	10
4	INTERNASJONALE FORBINDELSER	12
5	KONKLUSJON	14

"THE AIRLINER PLOT" - En kort analyse av operasjonsmønster, motivasjoner og internasjonale forbindelser

1 INNLEDNING

Tidlig om morgenen den 10. august 2006 gikk britisk antiterror politi til aksjon mot ulike adresser i forstedene Birmingham og High Wycombe utenfor London. De arresterte 24 personer som var mistenkte for å planlegge en omfattende terroraksjon mot fly på vei fra Storbritannia til USA. Arrestasjonene var resultatet av et etterretningssamarbeid mellom britiske, amerikanske og pakistanske myndigheter, og skal angivelig ha rullet opp et London-basert terrornettverk som kan ha hatt koblinger til militante miljøer i Pakistan samt forbindelser til al-Qaida.

Vi kjenner ikke til tidligere eksempler på at britiske myndigheter har vært så spesifikke i sin offentlige omtale av avvergete terrorplaner. Denne gangen framstår de som langt sikrere enn før på at de vil kunne reise tiltale mot de terrormistenkte. Tidligere har britene vært svært forsiktige med å informere offentligheten av hensyn til videre etterforskning og rettsaker.

Terrorarrestasjonene den 10. august førte til skepsis og kritikk fra politiske kommentatorer samt representanter for muslimske miljøer i Storbritannia og internasjonalt. Konspirasjonsteoretikere kom tidlig på banen med anklager om at terrorplanen var fiktiv, konstruert av britiske og amerikanske myndigheter for å legitimere "krigen mot terror". Den massive internasjonale nyhetsdekningen omfatter mengder av motstridende informasjon og spekulasjoner.

Denne rapporten forsøker å gi en nøktern og kritisk oversikt over den informasjonen som vi har maktet å skaffe til veie i åpne kilder om hvordan den antatte terrorplanen skulle gjennomføres, samt hva som er kjent om de mistenkte og deres nasjonale og internasjonale forbindelser. Ut ifra dette vil det bli gitt en kort vurdering av hvordan terrorplanene stemmer overens med endringer i det generelle trusselbildet i Storbritannia og Europa. Det vil bli konkludert med at planen var av mindre omfang, tilsynelatende mindre profesjonell, og ikke så nær fullføring som først antatt. Videre synes det klart at koblingene til etablerte/kjente militante grupper synes å være mer diffuse enn de første pressemeldingene ga inntrykk av.

Siden rapporten bygger på internasjonale pressekilder må det tas forbehold om at deler av denne informasjonen kan være unøyaktig og uriktig.

I all hovedsak passer saken relativt godt inn i det generelle trusselbildet i Europa slik det har avtegnet seg etter Madridaksjonen i 2004. Den avslørte planen involverer unge andregenerasjons muslimske innvandrere, som er inspirert av al-Qaida og villige til å ofre livet innenfor rammeverket av "global jihad". De mistenkte antas å ha utgjort en forholdsvis autonom, selvinitiert gruppe, men de synes å ha ønsket å knytte kontakter til, og muligens alliere seg med kasjmirske separatister og al-Qaida. Det kan ikke utelukkes at de har mottatt finansiell

og logistisk støtte fra militante grupper i Pakistan og/eller ekstremister i Storbritannia. Det kan heller ikke utelukkes at personer tilknyttet al-Qaida har vært involvert på et eller annet nivå i planleggings- og forberedelsesfasen.

2 OPERASJONSMØNSTER

Samme dag som arrestasjonene fant sted uttalte britiske myndigheter at de mistenkte terroristene hadde planer om å sprengre inntil 10 fly ved hjelp av eksplosiver som skulle smugles ombord i flyene i håndbagasje.¹

Planen var trolig ikke så langt framskreden som de første meldingene ga inntrykk av. Britiske etterforskere og fem etterretningstjenestemenn, som anonymt har hatt samtaler med journalister fra New York Times, antyder at planene ikke var så langt framskredne som det først ble hevdet, og at de terrormistenkte hadde ”mye jobb å gjøre” før et eventuelt angrep kunne ha materialisert seg. De omtalte det første estimatet på antall fly som ”spekulativt og overdrevet”.²

På bakgrunn av den tilgjengelige informasjonen synes det å være godt belegg for å hevde at en terroraksjon var under planlegging, at transatlantiske fly var terrormålet, at det dreide seg om flere (mer enn ett) fly, og at de mistenkte hadde gjort konkrete forberedelser rettet mot en slik type aksjon. Trusselen var trolig mindre akutt, omfattende og profesjonell enn det de første pressemeldingene fra London indikerte.

Ifølge etterforskere og en kjemiker som har deltatt i etterforskningen skal de mistenkte ha vært i besittelse av oppskrifter, utgangsstoffer, og utstyr for å framstille det peroxidbaserte eksplosivet HMTD (hexamethylene triperoxide diamine), som også skal ha blitt benyttet av terroristene som gjennomførte bombeaksjonen mot T-banen i London den 7. juli i 2005.³

Angivelig skal terroristene ha planlagt å kamuflere eksplosivet (i flytende form eller geleform) i sportsdrikkbeholdere av merket Lucozade.⁴ Ifølge en kilde i den amerikanske kongressen skulle terroristene mikse sportsdrikken med en slags ”gele” (sannsynligvis bestående av HMTD), og eksplosivet skulle detonere ved hjelp av en elektronisk anretning som for eksempel en mobiltelefon eller en MP3 spiller.⁵

¹ I mediedekningen har estimater på antallet fly som skulle bombes variert mellom 3 og 12. En BBCekspert hevdet at angrepene skulle komme ”i bølger” slik at tre og tre fly skulle bombes om gangen, men dette har ikke blitt bekreftet fra offisielt hold. På bakgrunn av intervjuer med to anonyme amerikanske ”kontraterror tjenestemenn” spesifiserte amerikanske medier hvilke flighter terroristene hadde tenkt å bombe, men dette har ikke blitt bekreftet fra offisielle kilder. Den britiske avisa Daily Mail anga en spesifikk dato for angrepet, 16. august, men kilder i britisk politi imøtegikk dette, og sa at det ikke finnes beviser for at terroristene hadde bestemt en dato for angrepet.

² Don Van Natta Jr., Elaine Sciolino and Stephen Grey, “Details Emerge in British Terror Case,” *New York Times* 28 August 2006 http://www.nytimes.com/2006/08/28/world/europe/28plot.html?_r=2&oref=s&oref=slogin

³ William K. Rashbaum, “Ingredients for bombs easy to find,” *New York Times* 05 August 2005 <http://www.ihf.com/articles/2005/08/04/news/bombs.php>

⁴ Etterforskere skal ha funnet tomme Lucozade flasker under husransaker, og sportsdrikken var angivelig navngitt i et dokument som har blitt beskrevet som en stegvis plan for hvordan angrepet skulle gjennomføres.

⁵ CNN, “Terror plot leaves Britain on highest alert,” 12 August 2006 <http://edition.cnn.com/2006/WORLD/europe/08/11/terror.plot/>

Kontraterroperasjonen som fikk navnet "Operation Overt", og angivelig igangsatt i juli 2005, da flere personer i det muslimske miljøet i Walthamstow i øst-London skal ha tipset myndighetene om mistenkelig aktivitet knyttet til en gruppe muslimske ungdommer. Disse personene ble satt under omfattende overvåkning, som besto i telefonavlytting, romavlytting, overvåkning av banktransaksjoner og kommunikasjon på Internett.

Ifølge CNN skal en britisk agent ha infiltrert gruppen og holdt myndighetene løpende orientert om aktiviteten til de mistenkte. Dette har ikke blitt bekreftet fra britiske myndigheter. Vi kjenner ikke til andre eksempler (fra åpne kilder) på slik infiltrasjon fra tilsvarende saker i Europa. Det er trolig ikke et enestående eksempel selv om det har vært en gjengs oppfatning at miljøer av denne typen er svært lukkede og vanskelig å infiltrere. På det meste skal mer en 50 personer ha vært under oppsyn i operasjon "Overt".

Fokus for operasjonen i første fase, var å forsøke å identifisere mulige koblinger til 7. juli bomberne. Vi har imidlertid ikke kommet over pålitelige kilder som i høy grad sannsynliggjør eller bekrefter en slik kobling. Når dette er sagt ser det ut til å ha vært klare fellestrekk mellom miljøet i Walthamstow og 7. juli bomberne. Ubekreftede medierapporter hevder at de mistenkte var bevisste i forhold til å skjule aktivitetene sine. Noen av de involverte hadde muligens trening i anti-overvåkningsteknikker. Dette har blitt ført som argument for at gruppa hadde støtte fra organiserte miljøer, men slike teknikker kan også studeres og læres på Internett.⁶

Den 21. august kom en offentlig uttalelse om overvåkingen og etterforskningen både før og etter 10. august samt hvilke beviser som hadde blitt sikret. Assisterende visesjef i Metropolitanpolitiet, Peter Clarke, beskrev her omfanget av etterforskningen fram til august, samt den videre etterforskningen som "immense" (uendelig), og at den ville komme til å strekke seg over hele kloden.

Ifølge Clarke har etterforskningen i Storbritannia omfattet 69 undersøkelser, av hus, leiligheter, firmaer, biler og utearealer. Overvåkingen før 10. august skal ha resultert i "høyst signifikante" video- og lydbåndopptak av de mistenkte. Etter 10. august skal politiet ha beslaglagt utstyr for å lage bomber, kjemikalier (bl.a. hydrogenperoksid), uspesifiserte "elektriske anretninger", "dokumenter" samt "andre gjenstander". Clarke la til at etterforskerne også hadde funnet såkalte "martyrdomvideoer".⁷ I tillegg til utstyr for å lage bomber fant etterforskerne mer en 400 PC-er, 200 mobiltelefoner, samt 8000 lagringsenheter (CD-er, dvd-er, minnepinner). Fra PC-ene har etterforskere sikret ca 6000 gigabyte med data, og det vil bli foretatt mer en tusenvis av analyser av fingeravtrykk, DNA, håndskrift, kjemikalier m.m.⁸

⁶ Raymond Whitaker et al, "Apocalyptic: Bigger than 7/7? Worse than 9/11? Piece by piece, the plot unravels," *The Independent* 13 August 2006 <http://news.independent.co.uk/uk/crime/article1218874.ece>

⁷ "Martyrdom videoer" eller "testamenter" er typiske kommunikeer fra jihadistiske terrorister, der de erklærer at de har tenkt å ofre livet i en aksjon mot Islams fiender, og hvor de gjerne viser til eksempler på vestens angrep mot muslimer for å rettferdiggjøre handlingen. Et typisk eksempel er testamentet til lederen for terrorcellen som gjennomførte angrepet i London 7. juli 2005, se for eksempel "London bomber: Text in full," *BBC News* 02 September 2005 <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4206800.stm>

⁸ "Terror charges: Police statement," *BBC News* 21 August 2006 <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/5272330.stm>

Totalt 25 personer ble arrestert i Storbritannia. Tolv av disse har blitt siktet. Åtte er siktet for å ha deltatt i en ”konspirasjon for å gjennomføre mord samt forberede terrorhandlinger”. Tre er siktet for å holde tilbake opplysninger som kunne forhindre en terrorhandling, og én person er siktet for å ha vært i besittelse av gjenstander som kunne ha blitt benyttet i forberedelse av en terrorhandling. Dette er omfattet av siktelsen; en bok om eksplosiver, selvmordsbrev samt testamenter fra personer som sier seg villige til å ofre livet i en terroraksjon.⁹

3 TERRORISTPROFILER OG MOTIVASJONER

11. august offentliggjorde Bank of England navn, alder og adresser på 19 av de mistenkte terroristene.¹⁰ Samtlige på denne lista var menn. Navnene tydet på at de hadde asiatisk og muslimsk bakgrunn. De hadde en snittalder på 23,4 år. Av de totalt 25 arresterte, var ifølge medierapporter 22 britiske statsborgere av pakistansk opprinnelse, en var etnisk brite, en var av bengalsk opprinnelse og en hadde iransk familiebakgrunn. Tre av de mistenkte har i mediene blitt omtalt som konvertitter til Islam. Dette kan tolkes som at de ikke kommer fra en muslimsk familiebakgrunn og at de dermed har konvertert som ungdommer/voksne. Blant de arresterte skal det være en kvinne som var gift med en av mennene. Intervjuer med venner, familie og bekjente tegner et bilde av de mistenkte som tilsynelatende integrerte, veloppdragne, omtenkssomme og pliktoppfyllende unge menn.¹¹ De fleste av dem ser ut til å ha vært relativt ressurssterke personer som enten har vært under utdanning eller i jobb.

Én jobbet i sin fars konditorifirma, to drev med salg (av bl.a. sportsdrikker), én jobbet på et Pizzagatekjøkken, én studerte biomedisin og hadde planer om å bli rettsmedisiner, én var kunststudent, én var taxisjåfør, én jobbet i et firma som solgte musikkanlegg og audiovisuelt utstyr, én jobbet som sikkerhetsvakt ved Heathrow osv. Det var få arbeidsledige blant de mistenkte.

Minst tre av de som ble arrestert i Storbritannia var gift. To hadde barn, en ventet barn. To menn skal ha mistet fedrene sine i ung alder, og minst én skal ha hatt narkotikaproblemer før han konverterte til Islam. Bortsett fra dette, ser det ikke ut til at noen av de mistenkte hadde betydelige personlige problemer, familieproblemer eller kriminell atferd. Ifølge venner og bekjente skal de fleste skal ha kommet fra velfungerende moderate religiøse (i noen medier omtalt som sekulære) familier. I noen tilfeller har vitner i nærmiljøet observert at de mistenkte har endret atferd i løpet av de siste årene.

De sistnevnte ble oppfattet som mer religiøse, de gikk med tradisjonelle islamske klær, gikk hyppig i moskeen, deltok på religiøse møter og studiesirkler osv. En av dem skal ha framstått

⁹ “Terror charges in full,” BBC News 24 August 2006 http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/5272264.stm

¹⁰ “Air plot’ suspects: Names released,” BBC News 11 August 2006

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4782343.stm

¹¹ Adam Fresco, Elsa McLaren, Lewis Smith, Lucy Bannerman and Nicola Woolcock, “Who are the ‘bomb plot’ suspects?,” *Times* 11 August 2006 <http://www.timesonline.co.uk/article/0,,2-2308722,00.html>, Hamida Ghafour and Doug Saunders, “Suspects were from moderate Muslim families,” *Globe and Mail* 11 August 2006 <http://www.theglobeandmail.com/servlet/story/RTGAM.20060811.wbomb-suspects0811/BNSStory>

som markant annerledes etter et besøk i Pakistan. Da han kom tilbake, hadde han skjegg og barbert hode, noe som er typisk for såkalte "salafister". Han var mer fysisk veltrent enn tidligere, en observasjon som var ment å indikere at han kan ha trent i treningsleire drevet av militante islamister i Pakistan.

For noen av de mistenkte kan det synes som om radikaliseringsprosessen har vært kort og intens (et par tre måneder), mens for andre ser det ut til å ha vært en gradvis radikalisering over lengre tid (opp mot 8-10 år).

Det generelle bildet når det gjelder hele gruppen er imidlertid at langt de fleste har hatt et avslappet forhold til religion og levd en vestlig livsstil før de ble radikalisert. De blir noe karikert beskrevet som typisk britiske "som elsker fish and chips og Liverpool fotballklubb". Flere beskrives som ihuga fotballsupportere, og flere av dem skal ha trent på et helsestudio i London (Al-Badr Gym).¹²

Kildematerialet tyder på at de mistenkte var ideologisk inspirert av global jihadisme og i betydelig grad drevet av politisk misnøye med USA, Storbritannia og Israel sin politikk i Midtøsten og andre deler av den muslimske verden. Det planlagte operasjonsmønsteret og martyrvideoene peker mot sterk inspirasjon fra al-Qaidas doktrine og metoder. al-Qaida har i mange år planlagt, forberedt og gjennomført aksjoner mot sivil luftfart. Tilbake i 1995 planla al-Qaida tilknyttede personer en storstilt aksjon som innebar å sprengre et dusin amerikanske passasjerfly over Stillehavet, en operasjon de ga kodenavnet "Oplan Bojinka". Grupper som i perioder har vært nært knyttet til al-Qaida, slik som den algeriske GIA (Våpnet Islamsk Gruppe) planla å benytte passasjerfly som våpen på 1990 tallet. 11. septemberaksjonen er således ikke et enestående eksempel på slik bruk av passasjerfly innenfor jihadistisk terrorisme.

Dersom det viser seg at de mistenkte mottok finansiell og logistisk støtte fra kasjmirske separatister kan dette styrke hypotesen om en organisatorisk og ikke bare ideologisk tilknytning til al-Qaida. Flere av de mest kjente kasjmirske gruppene har i en årrekke hatt treningsleire i Afghanistan, og betraktes som de viktigste pakistanske støttespillerne for al-Qaida. I skrivende stund er imidlertid martyrdomvideoer det beste holdepunktet for å si noe om motivasjonene til de mistenkte, samt beretninger om tidligere politisk-religiøs aktivisme.

New York Times har gjennom intervjuer fått tilgang på noe av innholdet i martyrdomvideoene. De viser at de mistenkte hadde en uttrykt og betydelig bevissthet og sinne i forhold til vestlig politisk og militær innblanding i den muslimske verden. De synes å bekjenne seg til al-Qaidas teoretisering rundt hvordan USA og deres allierte kriger mot muslimer og støtter opp om uislamske og undertrykkende regimer i muslimske land.

I en video som ble tatt opp den 9. august i øst-London omtalte to mistenkte terrorplanen som en hevnaksjon mot USA og USAs "medsammensvorne", "Storbritannia og jødene". En person skal

¹² Hamida Ghafour, "Threat of 'soldiers of extremism' shakes London gym;" *Globe and Mail* 14 August 2006 <http://www.theglobeandmail.com/servlet/story/RTGAM.20060814.wbomb-gym15/BNSStory/Front>

ha sagt ”slik som dere bomber; skal dere bombes og slik som dere dreper; skal dere drepes”, og lagt til at han håpet at Gud ville være ”fornøyd med oss og akseptere våre handlinger”. Det skal også ha blitt ytret at ”krigen mot muslimer” i Irak og Afghanistan motiverte til ”å handle” En person sa angivelig at han ville vise at islams fiender aldri vil vinne denne krigen. Han oppfordret andre muslimer til å delta i jihad, og rettferdiggjorde det å drepe sivile i USA og andre vestlige land med at de støtter krigen mot muslimer over skatteseddelen.¹³

En person som antas å ha vært en av lederskikkelsene blant de arresterte i Storbritannia, biomedisinstudenten Waheed Zaman (22), ledet en islamsk aktivist gruppe (Islamic Society) på Metropolitanuniversitetet i London. I mobile brakker som gruppa benyttet som samlingssted fant etterforskere jihadistlitteratur og en pamflett med råd om hvordan å unngå overvåkning. De fant også propagandamateriell produsert av ekstremistorganisasjonen al-Muhajiroun, som er en pakistanskdominert, sterkt anti-amerikansk, anti-israelsk, og anti-indisk gruppe med base i Storbritannia. I minst tre substansielle terrorkomplott avslørt i Storbritannia siden 2004, og i 7. juli bombingene, har etterforskere påvist kontaktpunkter mellom gjerningsmennene og medlemmer av al-Muhajiroun. Waheed Zaman skal tidligere ha vært sterk politisk engasjert, og sterkt engasjert i ”å gjøre asiatiske innvandremiljøet mer integrert i vesten”.¹⁴

4 INTERNASJONALE FORBINDELSER

Har den antatte terrorcellen vært tilknyttet kasjmirske separatistgrupper og/eller al-Qaida, og har den i så fall blitt dirigert/støttet av slike organisasjoner?

Når det gjelder de internasjonale forbindelsene er kildene preget av motstridene påstander og spekulasjoner. Ifølge tjenestemenn i amerikansk og pakistansk etterretning har flere av de mistenkte vært i Pakistan etter jordskjelvet i Kasjmir for å delta i humanitært arbeid. Flere skal også ha besøkt Pakistan i ukene før de ble arrestert. I tillegg skal pakistansk politi og etterretning ha arrestert mellom 7 og 20 personer som er mistenkte for å ha forbindelser til terrorkomplottet. Det spekuleres i at noen av de mistenkte har knyttet bånd til kasjmirske militante og kanskje også til al-Qaida mens de har vært i Pakistan.

Ett av de forholdene som har ført til mistanke om at de arresterte har hatt en militant organisasjon i ryggen er at de ser ut til å ha hatt mye penger mellom hendene. Minst en av personene skal ha kjøpt en leilighet med et stort kontantbeløp (260 000 USD), som de mistenkte senere brukte som møtested.¹⁵ Flere av de mistenkte har blitt knyttet til den nevnte

¹³ Don Van Natta Jr., Elaine Sciolino and Stephen Grey, “Details Emerge in British Terror Case,” *New York Times* 28 August 2006 http://www.nytimes.com/2006/08/28/world/europe/28plot.html?_r=2&oref=s&oref=slogin

¹⁴ Her kan man se konturene av en parallell til lederen for 7. juli terrorcellen Mohammed Siddique Khan og Theo Van Goghs drapsmann Mohammed Bouyeri, som også var sosiale aktivister og sterkt opptatt av rettighetene til innvandremiljøer i sine respektive land.

¹⁵ Don Van Natta Jr., Elaine Sciolino and Stephen Grey, “Details Emerge in British Terror Case,” *New York Times* 28 August 2006 http://www.nytimes.com/2006/08/28/world/europe/28plot.html?_r=2&oref=s&oref=slogin, The Times of India rapporterer at flere av de mistenkte kjøpte leiligheter med store kontantbeløp (189 000 USD, 378 000 USD og 359 000 USD), se “Terror funds trail leads to Pak doorstep,” *The Times of India* 16 August 2006 <http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/1896247.cms>

ekstremistgruppa al-Muhajiroun som ble forbudt i 2004, men opererer under andre navn. Denne organisasjonen har engasjert seg sterkt i Kasjmir og samlet inn penger til jordskjelvofre igjennom ulike veldedighetsorganisasjoner.

Pakistanske og amerikanske etterretningstjenestemenn har argumentert for en sterk kobling mellom de mistenkte og al-Qaida, mens britiske etterforskere har vært forsiktigere med å koble de mistenkte til konkrete grupper eller personer. Britene har nøydt seg med å si til New York Times at minst en av de arresterte var tydelig inspirert av al-Qaida, og at han refererte til et Bin Laden kommuniqué fra november 2002 i sin martyrdom video.

Slik vi tolker pressebildene, avhenger spørsmålet om forbindelser til militante grupper først og fremst av hva slags aktiviteter og kontakter som kan tilskrives britisk-pakistaneren Rashid Rauf (29) som ble arrestert i nærheten av Bahawalpur i Punjab (der han bodde) en gang før 10. august. Ifølge pakistanske myndigheter var Rauf en av lederne i nettverket bak den planlagte aksjonen, og bindeleddet mellom de mistenkte i London og militante i Pakistan og Afghanistan. Rauf skal ha besøkt Pakistan gjentatte ganger de senere årene. Ifølge pakistanske kilder knyttet han kontakter med personer tilknyttet al-Qaida medlemmer og kasjmirske separatister. Han skal ha fortalt pakistansk politi¹⁶ at han i tidlig 2002 (etter invasjonen av Afghanistan) dro til Pakistan for å verve seg til jihad mot amerikanerne og de allierte. Reisen til Pakistan falt, i tid, sammen med mordet på onkelen til Rauf i Birmingham. Han har vært ettersøkt av britisk politi for avhør i forbindelse med mordet. Ifølge etterretningskilder skal Rauf ha tilbrakt tid sammen med al-Muhajiroun-medlemmer i byen Lahore.¹⁷

I Pakistan skal han ifølge MSNBC skal ha etablert kontakt med Ajmad Hussein Farooqi, en lederskikkelse blant pakistanske jihadister som etter sigende var i jevnlig kontakt med al-Qaida.¹⁸ Farooqi var angivelig delaktig i to mordforsøk på den pakistanske presidenten Pervez Musharraf samt mordet på den amerikanske journalisten Daniel Pearl. Sammen med med Farooqi skal Rauf ha møtt sentrale personer i al-Qaida i Afghanistan og blitt ytterligere radikalisert. Han skal imidlertid ikke ha møtt Usama Bin Laden eller Ayman al-Zawahiri.

Da Farooqi ble drept av pakistanske sikkerhetsstyrker i 2004, skal Rauf ha etablert en ”direkte og jevnlig” kontakt med Abu Faraj al-Liby som, ifølge amerikanerne, på det tidspunktet hadde blitt utpekt til leder for al-Qaida’s internasjonale operasjoner. Farooqi ser ut til å ha hatt forbindelser til flere militante kasjmirske grupper, og skal ha vært den operative lederen

¹⁶ Mange kommentatorer, religiøse aktivister og menneskerettighetsaktivister er svært skeptiske til opplysninger Rauf skal ha gitt til pakistanske myndigheter fordi de mener han har blitt utsatt for tortur, se f. eks. “Pakistan: Terror 'ringleader' admits al-Qaeda link,” *Mail & Guardian* 14 August 2006 http://www.mg.co.za/articlePage.aspx?articleid=280706&area=/breaking_news/breaking_news_international_news/#, “Muslims stung by terror claims,” *The Guardian* 11 August 2006 <http://business.guardian.co.uk/story/0,,1842580,00.html>

¹⁷ “Pakistan: Terror 'ringleader' admits al-Qaeda link,” *Mail & Guardian* 14 August 2006 http://www.mg.co.za/articlePage.aspx?articleid=280706&area=/breaking_news/breaking_news_international_news/#

¹⁸ Asif Farooqi et al, “Sources: U.K. terror plot suspect forced to talk,” *MSNBC* 18 August 2006 <http://www.msnbc.msn.com/id/14398423/>

for gruppa Lashkar-e-Janghvi.¹⁹ Når han døde, ble han erstattet av en person ved navn Matiur Rehman. Rehman har i ulike medier blitt omtalt som ”hjernen bak” den planlagte aksjonen i Storbritannia, men dette har blitt tilbakevist av pakistanske myndigheter. De har sagt at han ikke har samme kapasitet som forgjengeren og er av liten betydning. Han har heller ikke blitt arrestert slik mange har hevdet.

Etter at Farooqi døde skal Rauf ha søkt kontakt med en annen pakistansk-kasjmirsk jihadistgruppe, Jaysh-e-Mohammed. Denne ledes av Maulana Masood Azhar som for tiden sitter i en slags ”husarrest” i Pakistan. I 2003 giftet Rauf seg med en slektning av Azhar, og dette har blitt tolket som et uttrykk for en nær kobling mellom dem. Representanter for denne gruppa hevder imidlertid at Rauf aldri skal ha vært medlem Jaysh-e-Mohammed, og at det aldri har vært noen relasjon mellom Rauf og Azhar.²⁰ Pakistanske tjenestemenn har forklart dette med at Rauf støttet seg på en utbrytergruppe av Jaysh-e-Mohammed som heter Jamaat-ul-Furqan. Sistnevnte skal ha stått bak en terroraksjon mot en kirke i Islamabad i 2002. Raufs kontakt med al-Qaida i Afghanistan skal altså ha kommet i stand gjennom samarbeid med denne gruppa og/eller omtalte Farooqi.

På bakgrunn av det kildematerialet som er tilgjengelig synes det å være grunnlag for å anta at de mistenkte har mottatt en eller annen form for finansiell og logistiske støtte fra ekstremistiske og militante grupper i Storbritannia og/eller Pakistan. Det er imidlertid for tidlig å konkludere når det gjelder eventuelle koblinger til al-Qaida og andre grupper, og hvorvidt de mistenkte hadde en organisasjon i ryggen som dirigerte dem. Rashid Rauf sin rolle i nettverket samt hans aktiviteter i Pakistan er fremdeles ganske uklar og dårlig kildebelagt.

5 KONKLUSJON

Det planlagte terrorangrepet mot fly fra London har klare paralleller til tidligere terrorrelaterte handlinger i Storbritannia og andre europeiske land. Saken passer godt inn i det bildet som gradvis trer fram i tiden etter bombeaksjonen i Madrid 11. mars 2004 (M-11).

Fram til og med M-11 var jihadistisk terrorisme i Europa dominert av nordafrikanere som hadde tydelige koblinger til nordafrikanske jihadistgrupper slik som de algeriske GIA (Væpnet Islamsk Gruppe) og GSPC (Salafistgruppen for preken og kamp), *Marokkansk islamsk kampgruppe*, *Libysk islamsk kampgruppe* samt det globale al-Qaida nettverket.

Terroristene var i midten av 20-åra eller i 30-åra, og hadde ofte fartstid innefor de nevnte organisasjonene, samt trening fra al-Qaida leire i Afghanistan, eller andre steder (f. eks Kaukasus). Disse cellene drev støttevirksomhet for moderorganisasjonenes kamp i hjemlandet eller i andre deler av verden, ofte parallelt med at de også planla terroraksjoner i Europa. Målutvelgelsen og metodene reflekterte på mange måter organisasjonstilknytningen. Algeriske

¹⁹ Jaysh-e-Mohammad, Lashkar-e-janghvi, Lashkar-e-Tayyba

²⁰ “UK terror plot suspect ‘not Jaish member’,” *Gulf News* 18 August 2006 http://www.gulf-times.com/site/topics/article.asp?cu_no=2&item_no=103128&version=1&template_id=41&parent_id=23

terrorister planla aksjoner mot franske mål fordi Frankrike betraktes som en erkefiende av den algeriske jihadistbevegelsen på grunn av fransk støtte til det algeriske regimet. I noen tilfeller planla også algeriere aksjoner mot amerikanske mål etter å ha trent i al-Qaidas leire i Afghanistan og etablert forbindelser til kjernemiljøer i al-Qaida. Før Madridaksjonen var det flere eksempler på at Europa var arena for angrep mer enn et mål i seg selv. For eksempel planla en gruppe palestinske jordanere under ledelse av Abu Musab al-Zarqawi aksjoner mot jødiske mål i Tyskland i 2002.

Etter invasjonen av Irak, og ødeleggelsen av al-Qaidas infrastruktur i Afghanistan, samt strenge antiterroriltak inn mot de nordafrikanerdominerte terrornettverkene i Europa, endrer dette bildet seg. Irak framstår som den viktigste politisk motivasjonen for jihadistisk terrorisme i Europa, og USAs europeiske allierte som bidro i Afghanistan og Irak har i økende grad blitt angrepsmål i seg selv.

Til tross for at det ”klassiske” al-Qaida og assosierte organisasjoner har kommet under press har de lyktes i å spre budskapet sitt til en ny generasjon hellige krigere i Europa. De radikaliseres gjennom internett og gjennom interaksjon med ekstremistiske undergrunnsmiljøer i europeiske land. Ideologisk motiverte ”entreprenører” rekrutterer og radikaliserer venner og bekjente, og søker mot militante grupper i andre deler av verden for trening og støtte. Fysisk kontakt med erfarne jihadister er imidlertid ikke lenger en nødvendighet for at terrorhandlinger materialiserer seg. Drapet på Theo Van Gogh i Nederland ble for eksempel begått av en person som var med i en ”selvradikaliseret” og ”selvtrent” gruppe som også planla en rekke terroraksjoner.

Terrorplanen mot fly i Storbritannia har klare paralleller til 7. juli bombingene og en planlagt terroraksjon som ble avslørt i mars 2004. Disse involverte relativt ressurssterke, ”coole” unge britiske muslimske menn, hovedsakelig av pakistansk opprinnelse, som synes å ha blitt mer radikale etter invasjonen av Irak. De surfet det ”jihadistiske Internettet”, og ”shoppet” etter meningsfeller og inspirasjon blant ekstremistgrupper i Storbritannia, som for eksempel al-Muhajiroun og ulike avskygninger av denne gruppen, så som al-Ghurabaa og The Savior Sect. Lederpersoner har oppsøkt militante i Pakistan, og antas å ha møtt personer som av pakistanske tjenestemenn omtales som tilknyttet al-Qaida nettverket.

Al-Qaida og assosierte grupper framstår i økende grad som en bevegelse som promoterer en virkelighetsforståelse av at Islam er under angrep på alle fronter, både i den muslimske verden og i vesten, og at europeere behandler sine muslimer urettferdig og ikke respekterer religionen deres (jf karikaturesaken). På grunn av dette oppfattes angrep mot USAs europeiske allierte som legitimt og nødvendig. al-Qaidas budskap ser ut til å resonnerer med lokal misnøye. Derfor lykkes karismatiske lederskikkelser i å rekruttere unge muslimer til jihadistmiljøene.

De avslørte terrorplanene mot fly skiller seg fra tidligere terrorhandlinger i Europa på den måten at de framsto som noe mer omfattende, og involverte flere personer andre terrorceller som har operert i regionen. Omfanget og operasjonsmønsteret er typisk for al-Qaida, og kan peke mot en revitalisering av nettverkets operasjonelle kapasiteter.

Det kan imidlertid også bety at forholdsvis uavhengige og amatørmessige miljøer av al-Qaida inspirerte ungdommer ønsker å gjennomføre storstilte aksjoner `a la al-Qaida. Disse miljøene mangler imidlertid kapasitet til å gjennomføre denne typen aksjoner. Man kan likevel ikke undervurdere faren som selvradikaliserte amatørgrupper representerer. Eksempler fra tidligere har vist at selv "amatørterrorister" evner å spre frykt i et samfunn så lenge de er motiverte til å ofre livet i martyrdomsaksjoner.

Framveksten ekstremistiske miljøer hvor det hersker tvil om motivasjoner, intensjoner og kapasiteter vil også være ressurskrevende å overvåke. For å illustrere problematikken, så skal britisk etterretningstjeneste skal tidligere ha overvåket personer som så ut som om de var ferd med å danne en terrorcelle. Etter to år måtte de imidlertid avbryte overvåkingen, fordi ingenting skjedde. De snakket og egget hverandre opp, men gjorde ingen konkrete forberedelser. Forekomsten av unge andregenerasjons muslimske militante uten fartstid i kjente organiserte jihadistgrupper utgjør et problem fordi de har muligheten til å operere "under radaren" til sikkerhetstjenestene. Samtidig kan man si at kommer de først i sikkerhetstjenestenes søkelys vil disse miljøene trolig være enklere å infiltrere på grunn av mindre språkbarrierer, at graden av profesjonalitet er lavere osv.